

Közhasznúsági jelentés a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 2009. évi tevékenységéről

Az 1935-ben alapított Magyar Könyvtárosok Egyesülete (továbbiakban MKE) az egyesülésekről szóló 1989. évi II. törvény értelmében bejegyzett országos hatáskörű szervezet. 2002. március 15-étől a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi törvény alapján regisztráltan közhasznú szervezatként látja el feladatát. A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi törvényben foglaltak értelmében teszi kötelességét, él az őt megillető jogokkal. Az MKE céljainak megvalósítása során tevékenységét az Alapszabályban megfogalmazottak szerint végzi a hatályos jogszabályok figyelembevételével, az alábbi területeken (Khvt. 26.§ c): tudományos tevékenység, kutatás; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés; kulturális tevékenység; a kulturális örökség megóvása; a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének javítása; a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

Szervezeti élet

A beszámoló évben az egyesület életében rendkívüli változás nem történt. Stabilan, a korábbi alapokra építve folyt a munka a legtöbb szervezetben. A kommunikáció az egyes szervezetek vezetésével folyamatos és kielégítő volt. Az MKE tagjainak száma 2009-ben: 1814 egyéni és 84 testületi tag. Összes regisztráció: 2010. A 2008-as adatok: 1881 egyéni és 60 testületi tag. Az összes regisztráció: 2059. A számolás alapja a tagdíj befizetésének ténye. Az MKE tagszervezetek száma 29, nem változott. A tagnyilvántartó adatbázis folyamatos építése, az adatok karbantartása mindenkor jól tükrözte az egyesület létszámadatait. Az adatstruktúra összetettsége a taglétszámon kívül különböző statisztikák előállításához is jól használható alapnak bizonyult. Ezt segítette az elmúlt évek tapasztalatai alapján átdolgozott beviteli útmutató.

Minden tagszervezet megtartotta éves beszámoló taggyűlését, elemezte az elmúlt év munkáját, felvázolta a következő év teendőit, de a 29 tagszervezetből mindösszesen 15 küldte meg az egyesület titkárságára éves írásos beszámolóját. Ez alig több mint 50%. A 15 között is kevés elemző, értékelő típusú anyag található. Jellemzően a rendezvények számbavétele történik meg a beszámolóban, kevés terület adja meg azok részletesebb bemutatását, részvételi arányt, oszt meg gondokat és problémákat. A korfa típusú elemzés nem jellemző. A pénzügyi-gazdálkodási oldal szinte alig említődik. A Bács-Kiskun Megyei Szervezet és a Műszaki Könyvtáros Szekció beszámolója kiemelkedik e tekintetben. Az elemző típusú beszámolóknak megfogalmazódnak a tagsággal járó előnyök (pl. igazolás ellenében történő részvétel), de szó esik a gondokról, működési nehézségekről is. Az egyes szervezetek programjai viszont gazdagok, ami azt mutatja, hogy tartalmas életet tud teremteni a tagság maga körül. Nagyon pozitív, hogy a rendezvényeik témái aktuális könyvtárügyi kérdésekhez kapcsolódnak. Szakmai nap és egyesületi nap összehívása növeli a részvételi arányt, ill. nyújt egyben továbbképzést a tagság számára. Megfigyelhető, hogy főleg a megyei szervezeteknek jó a média kapcsolatuk. A saját és a könyvtárak-könyvtárosok társadalmi szerepvállalására igyekeznek felhívni a figyelmet.

A Tanács, mint a területi és szakterületi szervezetekben regisztrált tagság képviselői és az elnökség tanácsadó szerve 2009-ben kétszer ülésezett: márciusban és júniusban. Az év

második felében meghirdetett tanácsuléseket (október 2. és december 10.), több szervezet kérésére 2010. január 28-ára halasztották. Évközben elfogadták Az év fiatal könyvtárosa díj Alapító Okiratának módosítását/ újra fogalmazását valamint Vasné Mészáros Katalin javaslatát a Fitz díj előkészítő bizottság megalakulására.

Az elnökség az eddigi gyakorlatnak megfelelően éves munkaterv alapján látta el feladatát. Évközben az előzetes tervhez képest korrekciók előfordultak, különösen azon programok esetében, amelyeknek megvalósulása pályázati támogatáshoz kötődött. Az elnökségi ülések havi rendszerességűek voltak, azokról minden esetben jegyzőkönyv született. Döntéseit többnyire egyetértésben hozta meg a testület, határozatait a Határozatok tárában rögzítette. A belső kommunikációt, az ülések előkészítő munkáit jól szolgálta az elnökségi levelező lista. Az elnökség a beszámoló év folyamán napirendre tűzte a szervezet munkáját szabályzó dokumentumok felülvizsgálatát, megalkotását. Így a Pénzkezelési és az Iratkezelési Szabályzatot. Döntés született a 75 éves egyesület életéről szóló kiadvány struktúrájáról és tartalmáról. Az elnökség tagjai részt vállaltak a különböző kuratóriumok munkájában, bizottságokban. Az elnökség eleget tett a felkéréseknek.

Az év folyamán egyszer kellett az elnökségnek az Etikai Bizottság állásfoglalását kérni.

A titkárság belakta a számára biztosított teret az OSZK-ban. A rendkívül szűkös fizikai teret jól szervezett rendezettséggel sikerült működőképessé tenni. Molnár Jánosné titkárságvezető egyedül vitte a napi ügyeket, az alacsony működési költségkeret továbbra sem tette lehetővé a titkársági létszám növelését. Az egyesület irodája szervezetten működött. Nyitottságával, hatékony, gyors ügyintézésel, adatszolgáltatással, kellő információkkal segítette a szervezetek munkáját. Az MKE irattára napra kész, a személyiségi jogok figyelembevételével, az ügyrend által szabályozott hozzáférési rend betartásával abba bárki betekinthez. Az egyesület, folyamatosan frissített honlapján keresztül gondoskodik arról, hogy tagsága, illetve a szervezet tevékenysége iránt érdeklődők kellő információt kapjanak a szervezetről, aktuális eseményekről.

Szakmai rendezvények, események

Az egyesületi életnek nagyon sok területe létezik. Valamennyi közül – számos ok miatt – a rendezvények válnak maradandóvá a tagság számára.

Az egyesület egyik legrangosabb szakmai rendezvénye a **Vándorgyűlés**, amely a könyvtáros társadalom éves nagy seregszemléje. A háromnapos rendezvény témájának meghatározása, kiválasztása minden évben komoly megfontolás tárgya, a döntés több tényező figyelembevételével történik: a téma aktualitása és társadalmi fontossága, lényegi illeszkedése a könyvtáros szakma egészéhez: küldetéséhez, céljaihoz, szolgáltatásaihoz, a könyvtáros hivatáshoz, a rendező város szellemiségéhez, szerencsés esetben kiemelkedő évfordulókhöz.

A 2009. évi 41. Vándorgyűlés (július 9-11.) a tehetséggongozás témáját járta körül. A döntést több tényező is segítette. Az egyik meghatározója volt a témaválasztásnak, hogy az MKE 2008 októberében jelezte a Tehetséggondozók Tanácsa vezetőjének belépési szándékát a szervezetbe, amelyet Csermely Péter, a Tanács vezetője örömmel fogadott. A másik Kálvin születésének 500. évfordulója. A rendezvény házigazdája Debrecen volt, a tanulást, a szellemi gyarapodást kezdeteitől fogva támogató Kálvini reformáció hazai központja, a tehetségkutatás egyik kiemelkedő országos műhelye. Méltó helyszíne a tehetséggondozás napjainkban olyannyira fontos kérdésének történeti és könyvtárszakmai megközelítésére. A Könyvtárosok a tehetségekért: a reformációtól napjainkig cím és egyben téma így több szempontból is szerencsés választásnak bizonyult. A Vándorgyűlés a különböző könyvtártípusok lehetőségeinek számos aspektusán keresztül világitott rá a könyvtár–könyvtáros–

tehetséggondozás kapcsolódó pontjaira. Különböző megközelítésekből elemezte, hogy a könyvtár alrendszerai mennyiben tudnak hozzájárulni a tehetségek kibontakozásához, munkájuk eredményességéhez. A plenáris ülés meghívottjai méltatták a könyvtárak jelentőségét. A tárca minisztere levélben köszöntötte a résztvevőket és fogalmazta meg a könyvtárral szembeni társadalmi elvárást, azaz: a könyvtárnak élő, mozgó, folyamatos szolgáltatást nyújtó helyé kell változnia. Valamennyi résztvevő feszült érdeklődéssel hallgatta Harsányi Lászlónak, az NKA elnökének a Márai programmal kapcsolatos bejelentését. Kiváló színvonalú előadással lepte meg a résztvevőket dr. Nagy Mihály, az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatójának szakértője „A jelen és jövő kihívásai Európa számára – mit tehetnek a könyvtárosok” című előadásával. A Vándorgyűlés második napján került sor a kisplenáris ülésre, ahol is Tehetséggondozás – korparancs címmel dr. Balogh László, a Debreceni Egyetem Pedagógiai Pszichológiai tanszék egyetemi docense, egyben a tehetséggondozással foglalkozó országos civil szervezet elnöke tartott lenyűgöző előadást a témában. Professzor úr segítségét ajánlotta a könyvtárosoknak a könyvtárak tehetségponttá válásának menetében. Erdemi tárgyalások vették kezdetét a két szervezet vezetője között. A kisplenárist követően tíz szekcióülés programjából választhattak a résztvevők. A szekciókon elhangzott előadások többsége a Vándorgyűlés témáját járta körül. A szekciók ragyogó programjai olvasatán a Vándorgyűlés örök dilemmája, a választás dilemmája fogalmazódott meg a résztvevőkben 2009-ben is. Évtizedek gyakorlatának megfelelően ezen a fórumon került átadásra az MKE emlékérem, Az Év Fiatal Könyvtárosa díj valamint a kiadók számára a könyvtárosok által odaítélt Fitz-díj.

2009-ben MKE emlékérmeket kapott:

Dr. Csontosné Skara Ilona, a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ osztályvezetője, az MKE Hajdú-Bihar Megyei Szervezet volt elnöke;
Gerber György, a Pest Megyei Könyvtár és Információs Központ igazgatóhelyettese, többek között a Pest Megyei Szervezet titkára;
Gulyásné Somogyi Klára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenetörténeti Kutató Könyvtár csoportvezetője, az MKE Zenei Szervezetének elnöke;
Novacsek Vojnics Kornél, nyugdíjas, a Szerb Országos Önkormányzat Könyvtárának vezetője, többek között az MKE Bibliográfiai Szekció tagja;
Zsigáné Kórody Judit, az Infodok Kft információszolgáltató központ vezetője, az MKE Műszaki Szekció vezetőségi tagja.

2009-ben Az Év Fiatal Könyvtárosa díj nyertese:

Paszternák Ádám, az Országos Idegen Nyelvi Könyvtár munkatársa, az MKE Fejlett Információs Technológiák és Társadalom Szekció titkára.

A Fitz-díjat öt kiadó képviselője vehette át az MKE tagjainak döntése alapján.

Az egyesület vezetése örömmel nyugtázta, hogy a könyvtáros hallgatók körében is egyre népszerűbb lesz a Vándorgyűlés. Úgy tűnik, az évről-évre kiírt pályázati támogatás kellően motiválja a fiatalokat az egyesületi munkában való részvételre.

A szervezők, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, a Debreceni Városi Könyvtár, a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ munkatársai valamint az MKE Hajdú-Bihar Megyei Szervezet tagjai professzionális módon szervezték meg a három napot és tették felejthetlenné a résztvevők számára. Modell értékű lehet a külső kommunikációjuk csakúgy, mint az együttműködésük.

A Vándorgyűlésről számokban: Részvevők száma 677 fő. Szekciók száma 10, ebből 8 egyesületi, egy MOKKA és egy OPKM önálló szekció. A Vándorgyűlés utóélete: A debreceni szervezők összefoglaló kiadványban tették közzé a rendezvénnyel kapcsolatos szervezési tapasztalatokat, a kiadott kérdőívek eredményeit strukturáltan feldolgozva.

Ezen a helyen mindenképpen megemlítenéd a Vándorgyűlést megelőző június 19.- én Tatán megtartott emlékülés, ahol az MKE I. Vándorgyűlésének 40. évfordulójáról emlékeztek meg az ország minden tájáról érkezett résztvevők. Köszönet a szervezőknek az emlékeztetésért, a szép napért.

Az év eseményei közül kiemelkedő volt a 17 helyszínen zajló szeptemberi **Menet** rendezvénysorozatunk. A Miniszterelnöki Hivatal által meghirdetett pályázat címe: „Az infokommunikációs szolgáltatások bővítése, fejlesztése és népszerűsítése a non-profit szervezetek projektjeinek támogatásával”. A projekt általános céljai: a digitális írástudatlanság hatékony leküzdése, a digitális szakadék csökkentése, ezáltal az esélyegyenlőség növelése, a digitális írástudás fejlesztésével Magyarország beilleszkedésének elősegítése az európai információs társadalomba, ezzel az ország gazdasági és társadalmi helyzetének javítása, a digitális felzárkóztatás. Annak elősegítése, hogy a társadalom minél több tagja be tudjon kapcsolódni az információs társadalom életébe.

A projekt célcsoportjai: állampolgárok, civil szervezetek, gazdasági szervezetek, elsősorban kisvállalkozások képviselői voltak.

Az MKE az infokommunikációs szolgáltatások és az e-közszolgáltatások népszerűsítéséhez, használatuk bővítéséhez tudott hozzájárulni „Digitális felzárkóztatás – könyvtárosok az e-közszolgáltatásért c. projekttel. A projekt népszerűsítésének fórumai – országos kiterjedése révén – mind a 7 régióban jelen voltak. A részvételre felkért könyvtárak és könyvtárosok a rendelkezésre álló igen rövid felkészülési idő ellenére nagy lelkesedéssel vállalták a szervezési feladatokat, a projekt kommunikációját. Biztosították a média jelenlétét, ráirányították a figyelmet a rendezvényre. Minden tekintetben ismét nyilvánvalóvá vált, hogy a megyei és városi könyvtárak településeiken igen fontos szerepet játszanak a kulturális közéletben: helyi marketing tevékenységükkel mindhárom célcsoportot sikerült elérniük, amely nyilvánvalóan folyamatos kapcsolat meglétét feltételezi könyvtár és a társadalom különböző csoportjai között, amelyben a könyvtár tudományos–kulturális–képzési pontként működik.

Imponáló volt a közreműködő (e-Tanácsadó) könyvtárosok szakmai felkészültsége nemcsak az oktatásban, hanem a kapcsolódó háttérmunkában is. A projekt három pilléren állt.

Információs napok megrendezése 7 helyszínen összesen 224 résztvevővel.

Helyszínek: Szentendre, Pest Megyei Könyvtár; Eger, Bródy Sándor Megyei Könyvtár; Veszprém, Eötvös Károly Megyei Könyvtár; Zalaegerszeg, Deák Ferenc Megyei Könyvtár; Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár; Békéscsaba, Békés Megyei Tudásház és Könyvtár; Szekszárd, Tolna Megyei Önkormányzat Illyés Gyula Könyvtára.

Az Internet és az e-közszolgáltatások használatának elterjedését szolgáló képzések lebonyolítása 10 intézményben, összesen 165 résztvevővel, interaktív felületen elérhető online segédanyaggal.

Helyszínek: Gödöllő, Városi Könyvtár és Információs Központ; Dunakeszi, Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár; Tatabánya, Városi Könyvtár; Nagykanizsa, Halis István Városi Könyvtár; Jászberény, Városi Könyvtár és Információs Központ; Hódmezővásárhely, Németh László Városi Könyvtár; Orosháza, Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond városi Könyvtára; Celldömölk, Kemenesaljai Művelődési Központ és Könyvtár; Gyöngyös,

Gyöngyösi Kulturális és Közgyűteményi Központ; Kisvárdai, Városi Önkormányzat Városi Könyvtára.

A 3. pillér jelentős **informatikai szakmai tevékenység** volt, www.webpolgar.hu domain névre hallgató **honlap** létrehozása. A tárhelyen három felület van kialakítva: fórum, portál, távoktatási lehetőség (felület).

A projektbe elégedettségmérő kérdőívek voltak beépítve, ezek pozitív tükörképet mutattak minden szegmensükben, számszerűsített eredményekkel és indikátorokkal. A megosztott tapasztalatok alapján összesen 3890 fő állampolgár/szervezet közvetett elérése történt meg.

A „Digitális felzárkóztatás – könyvtárosok az e-közszolgáltatásokért” című projekt, amelyet az MKE mint civil szakmai szervezet a könyvtárak és könyvtárosok közreműködésével valósított meg, kézzelfoghatóvá tette a könyvtárak megváltozott szerepét az információs társadalomban: a Könyvtárak ma már komplex tudásközpontokként képesek működni és a mindenkori társadalmi igényeknek megfelelő információkat szolgáltatni, akár képzések formájában is. A képzések folytatásában az MKE az alapító okiratban rögzített tevékenységeinek megfelelően hosszú távon is érdekelt.

A könyvfesztivál azon rendezvények sorába tartozik, amelyen az MKE hosszú évek óta részt vesz és a fesztivál időtartama alatt színvonalas programokkal működteti a Könyvtáros Klubot, standot tart fenn és nagytermi konferenciákat, pódiumbeszélgetéseket szervez aktuális kultúrpolitikai, szélesebb tömegeket érintő könyvtári kérdésekről. Az elmúlt esztendőben az Európai Unió a 2009. évet a kreativitás és innováció évének hirdette meg, ehhez kapcsolódott az öt előadásból álló konferencia Kulcsszó: Kreativitás és innováció címmel. A kulcsszavak halmaza az előadások során tovább bővült a kutatás, oktatás, tanulás, tehetség, könyvtár, tudásközpont, integrált szolgáltatások fogalmakkal, megmutatva relációba szerveződésüket, rávillantva kapcsolati erejükre, hatásukra, a társadalmi és az egyéni fejlődésben játszott szerepükre. A gazdag programkínálaton túl a szakma a fesztiváli jelenlétével a könyvtár-könyvkiadás lényegi kapcsolatát ezen a fórumon is nyilvánvalóvá tette.

A konferenciák sorában rangos helyen szerepel a **Helyismereti konferencia**. Látogatottsága az évek során egyre nő, köszönhetően annak az egyszerű ténynek, hogy a helyi értékek széles körű megismertetése az elektronizáció korában nem csak lehetőség, de követelmény is. Az országos tanácskozást július 15-17. között Egerben, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár rendezésével tartotta meg az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete, Helyismereti gyűjtemények régen és ma címmel. Célkitűzésében az egyházi gyűjtemények, az egyetemi és főiskolai könyvtárak szerepének-feladatának az áttekintésén túl előadást hallgathattak meg a résztvevők a helyismereti munka digitális forrásairól, a MOKKA-R ről és természetesen bemutatkozott Heves megye közgyűteményi helyismereti vonatkozású munkássága is.

A tanácskozáson a szervezet átadta az MKE Bibliográfiai Szekciójával közösen alapított Kertész Gyula Emlékérem kitüntetését. A díjazott 2009-ben dr. Gyuris György, a Somogyi Könyvtár nyugalmazott igazgatója volt.

A rendezvények sorában immár jól bevált, az MKE – OIK együttműködés keretében szervezett **„Alkotó könyvtáros”** program 2009-ben is nagy népszerűségnek örvendett. Az OIK ideális helyszín, az alkotások bemutatásához megfelelő körülményeket tud biztosítani. Több kiállítás megnyitása is bizonyítja, hogy nagy az alkotókedv a könyvtáros kollégák körében. Tavaly szeptemberben Szakmári Klára márványozott textiljeit és Gyergyák Edina festményeit láthatták az érdeklődők, novemberben pedig Tószegi Zsuzsanna foto kiállítás-megnyitója köré szerveződött kulturális betét valódi művészi élményt nyújtott a résztvevőknek. A kiállítás időtartama alatta a gyönyörű textilekben, festményekben, majd

novembertől a fotókban a könyvtáros kollégákon kívül az OIK könyvtárhasználói is örömeiket lelhették.

Országos szakmai program keretében történt megemlékezés **Kazinczy Ferenc** születésének **250. évfordulójáról** Széphalmon, a Magyar Nyelv Múzeumában az MKE BAZ Megyei Könyvtár, az Olvasószolgálati Szervezet és a Borsod Megyei szervezet rendezésében. A „Nincs más haza csak az anyanyelv” című konferencián rangos előadók méltatták Kazinczy munkásságának különböző korszakait, majd koszorúzással zárult a méltó megemlékezés. A rendezvényen az ország különböző tájairól érkező kollégákon túl muzeológusok, nyelvészek, a szellemi élet kiválóságai voltak jelen.

Győri Könyvszalon

A kulturális élet rangos eseményének számít a Győri Könyvszalon többnapos programja. Az októberi nyitó rendezvény remek kínálata közt, kiváló intellektuális környezetben, telt házzal zajlott a Kisalföldi Könyvtárosok Egyesülete, a Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár és az MKE által szervezett „Az olvasó gyermek” című konferencia. A gyermekkori olvasási kedv hanyatlása komoly veszélyeket rejt magában, az olvasás hiánya kihat az egyén és a társadalom fejlődésére egyaránt. A problémával kiemelten kell foglalkozni. Jó döntés volt a szervezők részéről a tudományos konferencia témaválasztása. A szakterület kiváló ismerői, köztük szociológusok és pszichológusok, könyvtárosok és olvasáskutatók vállaltak előadásokat és világítottak rá a jelenség egyes elemeire.

Az MKE elnöksége valamint Pécs városi és Baranya megyei Szervezete áprilisban szakmai tanulmányutat szervezett a „kulturális turizmus” évében. A program helyszíne Európa 2010. évi kulturális fővárosa, Pécs volt.

Több éves hagyománya az egyesületnek a **Füzéki emlékérem** átadása. Az 1956-ban hősi halált halt Füzéki István könyvtáros emlékére a testvére, dr. Füzéki Bálint által alapított emlékérmes minden évben az a könyvtáros kapja meg, aki a megelőző évben, években a legtöbbet tette a társadalmi igazságosságért, kiemelkedő teljesítményt nyújtott a könyvtári szolgáltatások és/vagy tudományok terén. A beszámoló évben a Charta77 aláíróinak ítélte az öttagú kuratórium az emlékérmes bátor véleménynyilvánításukért. Név szerint dr. Bartos Éva, Kamarás István, Nagy Attila, Gereben Ferenc, Fogarassy Miklós vehették át a kitüntető emlékérmes a beszámoló év október 22-én.

A 2009. évi egyesületi rendezvények sora korántsem teljes. Nem szerepelnek benne a teljesség igényével az egyes tagszervezetek programadatai, ismertetői, az elért hatások, mélyebb elemzések. Számszerűségük és témájuk azt mutatja mégis, hogy sok és komoly, felelősséggel teli tagsági munka fekszik bennük. Egy-egy kiemelés ezekből a dokumentumokból igaztalan lenne, az érdeklődők szervezetek honlapjáról kapnak részletes információkat.

Oktatás, képzés

A magyarországi könyvtárügy fejlődésének egyik kulcskérdése a szakember-képzés színvonalának biztosítása. 2009-ben különösen időszerű kérdésként merült fel az MKE tevékenységében az oktatás-képzés feladatainak figyelemmel kísérése, kapcsolódása adott

módon és szinteken a formális és informális képzéshez, aktuális eseményeihez, lehetőségeihez. A felsőoktatás reformfolyamatában bevezetett ún. bolognai rendszer nyomán 2009-ben végeztek az alapképzési (BA) szak első évfolyamai és ősszel indult a mester (MA) szakon a képzés, továbbá az iskolarendszeren kívüli képzésben is lényeges változások mentek végbe.

Nemzetközi kapcsolatok

Az egyesület munkájában a beszámoló évben is jelentős szerepet kapott a nemzetközi diplomácia területe. Az európai együttműködésben fontos szerepet játszottak és megerősödtek a szomszéd országok könyvtáros civil szervezeteivel a partnerségi kapcsolatok.

A **Horvát Könyvtáros Egyesülettel** (Hrvatskog Knjižničarskog Društva) történt 2008-as közös együttműködési szándéknyilatkozat aláírását 2009 májusában az együttműködési szerződés megkötése követte Zágrábban. Az egyeztetés során a partnerek egyetértettek abban, hogy a szerződés segíti a közös történelmi, kulturális értékek számbavételét, kölcsönös megismerését a két ország könyvtári rendszerén keresztül is; elősegíti a határ menti kapcsolatok kiépítését, a földrajzi közelségből adódó előnyök kölcsönös kiaknázását. A civil szervezetek együttműködése eredményeképpen lehetővé teszi a kölcsönös segítség nyújtását a két országban élő magyar illetve horvát kisebbség könyvtári ellátásában, az oktatási feladatok támogatásában. Az együttműködés előkészítése két helyszínen zajlott: április 3-án Pécsre érkezett a Horvát Könyvtárosok Egyesületének elnöke, Zdenka Sviben vezetésével a horvát delegáció. Az előkészítő munkák operativitását és magát a találkozót is a Pécs-Baranya Megyei Szervezet segítette. A találkozó szinte minden programja alkalmas volt arra, hogy párhuzamot vonjanak a horvát és a magyar könyvtári érdekképviseleti szervek működése, a könyvtári rendszer, az EU harmonizáció aktuális kérdései, pályázatok, konferenciák, az IFLA- szerepvállalás, stb. kérdéseiben. Az MKE delegációja május 25-27. között viszonzta a látogatást, ekkor került sor az együttműködési szerződés ünnepélyes aláírására.

A déli földrajzi térségben tovább nyitott az egyesület, megélénkült a kapcsolat az **Olasz Könyvtáros Egyesülettel** (Associazione Italiana Biblioteche) is. 2009-ben megtörtént az együttműködési szándéknyilatkozat aláírása. Mauro Guerrini, az olasz szervezet elnöke, elfogadva az MKE meghívását, júliusban részt vett a 41. Vándorgyűlés háromnapos programján. A személyes megjelenés a kapcsolat értékére utal és mindenképpen méltányolandó, mivel az IFLA rendezője az elmúlt évben Milánó volt, ami temérdek teendőt ad ilyenkor a rendező ország könyvtáros egyesülete vezetésének. A Vándorgyűlésen megkezdett, az érdekképviseleti munkákat elemző, az együttműködési területeket vázoló, a szerződés aláírását előkészítő munkák megbeszélései Milánóban, az IFLA ideje alatt is folytatódtak. Az aláírásra tervezetten 2010. november 25-én, az MKE megalakulásának 75. évfordulóján kerül sor. Abban egyébként egyetértés született, hogy az együttműködés addig is konferencia-meghívásokban realizálódik (ISKO - 2010, Róma).

2009-ben az **IFLA** éves világkonferenciáját Milánóban tartotta. Az egyesületet a szervezet elnöke és a külügyekért felelős alelnökön kívül, Haraszi Pálné kezdeményezésének eredményeként, még három könyvtáros (Bakonyiné dr. Ficzkó Ildikó – SZTE TIK, Kardos András – ELTE BTK és Zsizsmann Éva – OIK) képviselhette. A költségek finanszírozását a 3 fő részére az Olasz Kulturális Intézet kapcsolatrendszerén keresztül, az Olasz Könyvtáros Egyesület hozzájárulását kérve, végül is egy olasz cég, a SELEX-COMMUNICATIONS S.p.A vállalta. Ehhez társult még az MKE által megpályázott NCA támogatás, amely plusz egy fő (Haraszi Pálné – Országgyűlési Könyvtár) részvételi költségeihez nyújtott segítséget. A résztvevők úti beszámolóit arról tanúskodnak, hogy a bőséges szekció-kínálatban

mindannyian megtalálták az érdeklődésük számára megfelelő előadásokat, programokat. A konferencia témája a könyvtáraknak a kulturális örökségre épülő, a jövőt alakító szerepe volt. Nem hagyta érintetlenül a többnapos rendezvényt sem a világgazdasági válság, plenáris ülésen elemezték könyvtári szakértők a kialakult helyzetet, illetve annak kihatásait az egyes nemzetek könyvtárainak működésére. Most is óriási érdeklődés kísérte a Knowledge Management Szekció programjait valamint a szerzői jogok, a szabad hozzáférés kérdésének alakulását. Az elnökség küldöttei igyekeztek az MKE számára fontos szekciók ülésén részt venni: Educatio and Training, Management and Marketing, az egyesületek elnökeinek szervezett tanácskozássorozaton és továbbképzésen, konzultációkon és a Tanács ülésein, ahol szavazati kötelességnek kell mindenkor eleget tenni. Az egyesület alelnöke aktívan részt vett a KM satellit konferenciáján, vezetőségi taggá választották a szekcióban és megbízást kapott a 2010. évi goetheborgi IFLA konferencia valamennyi KM szekció ülésének megszervezésére, a programok koordinálására.

2009. májusában Bécsben rendezték meg az **EBLIDA** éves konferenciáját, amelyen egy elnökségi tagunk képviselte egyesületünket. A konferencián lehetőség nyílt az európai könyvtárpolitika és törvényhozási gyakorlat megismerésére, annak áttekintésére, hogy az európai uniós projektek hogyan használhatók ki a legjobban a könyvtárak társadalmi szerepének elősegítésére valamint tájékozódásra a nyílt hozzáférés és szerzői jog aktuális kérdéseiről. A szervezet közre adta a Bécsi Deklarációt, amiben a közkönyvtárak 21. századi szerepének fontossága fogalmazódik meg. Az egyes nemzetek számára feladatul szabta az EBLIDA a dokumentum nemzeti nyelvekre történő lefordítását.

Rendületlenül jól működik a HUN-LIST levelezőlista, amely láthatóan bőségesen informálja a világ közeli és távoli tájain élő magyar és magyarul tudó könyvtárosokat.

Az MKE sok szervezete kezdeményez együttműködést külföldi civil könyvtáros szervezetekkel. Az egyesület elnöksége, főként a külügyekért felelős alelnöke útján nyújt a tagszervezetek nemzetközi kapcsolatainak építésében segítséget.

Kapcsolattartás a határon túli magyar könyvtárosokkal

A határon túli civil szakmai együttműködésnek a határtalan közös európai tér adja meg a jogi és fizikai keretét. Az együttműködés ügymenetének egyszerűsödése a civil kapcsolatok formális jellegének megszüntetésével eredményesebbé tette a közös munkát.

Személyi változás történt az elmúlt évben két határon túli szervezetnél is, de ez nem befolyásolta a kapcsolat mindennapi gyakorlatát.

Az **Erdélyi Magyar Könyvtárosok Egyesületének** elnöke Kiss Jenő visszavonult, helyére Kopacz Katalin lépett. Az első levélváltásokban az új alapokra helyezett együttműködésnek az igénye fogalmazódott meg mindkét fél részéről. A kapcsolat meghívásokkal kezdődött, de ennek egyik fél sem tudott, rajtuk kívülálló okok miatt, eleget tenni. Remélhetőleg a személyes találkozó 2010-ben létre jöhet és megfogalmazódhatnak új igények az együttműködés vonatkozásában. Az elnöki találkozók elmaradásának nincsenek a kapcsolatban lévő szervezetekre nézve konzekvenciái. Az operatív munka megfelelő intenzitással és tartalommal töretlenül folyik. Hasonlóan jó a viszony a **Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületével** is. Itt szintén váltás történt a vezetés élén. Halász Péter elnök, borsos teendőire hivatkozva megvált az elnöki posztból. Helyére Bajnok Milány Éva lépett. Tagszervezeti közös pályázatok, tréningek, szakmai tanulmányutak, konferenciákon való részvétel mindkét oldalról a leggyakrabban használt együttműködési formák. A határon túli kollégák állandó meghívottjai és egyre gyakrabban szereplői is valamennyi nagy egyesületi rendezvénynek, így a Könyvfesztiválnak és a Vándorgyűlésnek is.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Szervezetével, valamint a Szlovákiai Könyvtárosok Egyesületével közös szakmai tanácskozást szervezett 2009. április 17-én Somorján, a Kisebbségkutató Intézetben, Szlovákiában. Korábbi civil kapcsolataik alapján áttekintették szervezeteik helyzetét és feladatait az információs társadalom aktuális kihívásainak tükrében, összegezték a szakma legújabb eredményeit nemzetközi kitekintéssel, megfogalmazták az MKE és a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Együttműködésének további lehetőségeit a konkrét szakmai tevékenység terén. A tanácskozás során gyarapodtak az ismeretek egy szomszédos Európai Unió ország könyvtárszakmai eredményeiről, a könyvtáros kompetenciák fejlesztésének irányairól, a szakmai tevékenységhez szükséges források eredményesebb kihasználásának lehetőségeiről.

A határon túli együttműködés igazi terepei a tagszervezetek, ahol olajozottan működő, a közös érdekeket pontosan artikuláló, évek hagyományaira épülő, de az új formációkat is szívesen befogadó kapcsolatokról van szó. A Műszaki Könyvtáros Szekció például éves munkatervében rendszeresen szerepeltet szakmai programokra épülő külföldi tanulmányutat. Ezek közül is igazi vonzerővel bír a határon túli emlékhelyeket felkereső utak. Az elmúlt évben Kárpátalján járt a szervezet, tulajdonképpen jószolgálati úton. Több száz könyvet vittek ajándékba a meglátogatott két könyvtárnak, gazdagítva gyűjteményüket, lexikonokkal látták el a Zrínyi Ilona Városi Könyvtárat. Mindemellett rendszeres eszmecsere folyik a folyóiratok, helytörténeti dokumentumok digitalizálásáról. A Heves megyei szervezetnél is hagyományá vált, hogy erdélyi település könyvtárába Magyarországon gyűjtött könyveket szállítanak ki. Tavaly úti cél volt Magyargyerőmonostor. Hazai civil partnerük a könyvszállításban a Kaptárkő Természetvédelmi Egyesület. Intenzív kapcsolatot ápol a határon túli könyvtáros szervezetekkel a Pécs és Baranya Megyei szervezet. Stratégiai és taktikai kérdések megbeszélése, közös digitalizálásra épülő együttműködések megkötése szerepel többek között a szervezet programjának palettáján. De ebben a sorban említendő Vác széleskörű határon túli kapcsolata.

A lista nem teljes. A beszámoló kerete nem ad módot a kapcsolatok sokaságának taxatív felsorolására, elemzésére. Pusztán érzékeltetni szeretné a viszonyok jellegét, a civilek erős kötődését, munkálkodását a közös szakmai érdekek feltérképezésére, határon innen és határon túl.

Az egyesület képviselője, kapcsolatrendszere

Az egyesület változatlanul nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy intenzíven részt vegyen a társadalmi párbeszédben, tagságát, szakmája érdekeit képviselje és véleményt nyilvánítson szükség szerint szóban vagy írásban a legfontosabb fórumokon. Az OKM által működtetett KÁÉT a 2008-as előrejelzések szerint átalakult. Kiváltak belőle a szakmai szervezetek és az év első negyedében KÁSZT (Kulturális Ágazati Szakmai Tanács) néven újjáalakultak. A közgyűjteményi szférán belül a könyvtári civil szervezetek képviselője dr. Fodor Péter lett, akivel az MKE elnöke együttesen vesz részt a KÁSZT ülésein. Az ülésen a civil szakmai oldal képviselője Márta István. A KÁÉT a klasszikus érdekegyeztetési feladatok fóruma maradt. A KKDSZ az év folyamán többször szervezett találkozót a közgyűjteményi civil szakmai szervezetek vezetőivel. Az egyeztetések tárgya a közgyűjtemények szakmai-szervezeti áttekintése volt a 2009. évi gazdasági kilátások tükrében, különös tekintettel a megyei és települési közművelődési normatív hozzájárulás alakulására. Az ágazati miniszternek októberben benyújtott, a szakterületet érintő költségvetési tervezettel szembeni javaslatokat tartalmazó KKDSZ petíciót az MKE elnöke is aláírta. Az egyesület elnöke részt vett minden fórumon, ahol a szakmát érintő, vagy annak működését befolyásoló kérdések kerültek

napirendre. Többek között a Pénzügyminisztérium 2009. májusában tartott tájékoztatóján, ahol a téma a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló 2008. évi CV. Törvény, illetve annak végrehajtására való felkészüléséről volt szó. Elnökségi tagja – aki egyben jogi szakértője – útján véleményezte a Kjt módosításával, a szerzői jogi kérdésekkel kapcsolatos dokumentumot. Az egyesület képviselőt biztosított továbbra is a TAMOP-TIOP monitoring bizottságában és az Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum munkájában is. Az önkormányzatok felkérése a könyvtárigazgatói pályázatok bíráló bizottságába állandó eleme lett az egyesületi munkának csakúgy, mint a jogszabályi előírásoknak és a felkéréseknek eleget téve tag delegálása vizsgabizottságokba. Az egyesület részt vett, illetve koordinálta az NKA Könyvtári Kollégiuma tisztújító munkájára irányuló jelöléseket a szakma civil szervezeteinek körében.

Az MKE, kapcsolatainak építése során alapvetően a hosszú távú együttműködésre törekedett. Továbbra is érdemi és konstruktív maradt a viszony az OKM Könyvtári Osztályával. Az együttműködést a folyamatosság és a nyitottság jellemezte csak úgy, mint az előző években. Dr. Skaliczki Judit főosztályvezető-helyettes asszony korrekt partner volt, fontosnak tartotta egymás rendszeres és kölcsönös tájékoztatását. Minden jelentős szakmai, szakmapolitikai kérdésben számított az egyesület véleményére, becsülte az eltérő álláspontot is. A rendszeres információcsere, a jól-informáltság meghatározó a képviselői munkában. Az osztály munkatársai hasonló szellemben dolgoztak együtt az egyesülettel. Az osztállyal való partnerség kontinuitása a főosztályvezető-helyettesi poszton történt váltás után természetesen megmaradt. Az MKE elnöksége Rónai Iván főosztályvezető-helyettest, megbízását követően elnökségi ülésre hívta meg egyrészt, hogy tájékozódjon a könyvtárügy helyzetéről, költségvetési kérdésekről, aktuális teendőkről. Másrészt, hogy tájékoztatást adjon egyesületi törekvésekről, helyzetről.

Az OSZK-val való kapcsolat a korábbi évekhez hasonlóan jó volt 2009-ben is, a közintézet élén történt vezetőváltás nem változtatott az egyesület számára biztosított kondíciókon. Az új főigazgató, dr. Sajó Andrea ugyanolyan befogadónak bizonyult a civil szervezetek (IKSZ, MKE) vonatkozásában, mint elődje, dr. Monok István.

Külön említendő a Könyvtári Intézet, amellyel a szaporodó közös munkák (CERTIdoc, az intézet munkatársai által vezetett egyesületi tréningek, egyesületi projektekben való aktív részvételek, honlap szerkesztés stb.) tették igazán tartalmassá és eredményessé a hagyományosan kiváló együttműködést. A kapcsolatok számbavétele hosszasan tarthatna, de semmiképp nem hagyható ki a partnerség a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvánnyal. A Veszprém Megyei Szervezet rendezésében megtartott „Biztonsági övvel az infosztrádán” konferencián a fenti partner összesen 18 db számítógépet adott ajándékba 16 községi könyvtár számára.

A közgyűjteményi, de ezen belül is a könyvtári területen működő civil szervezetek véleménycseréje, egyeztetése a szférát érintő szűkebb és tágabb kérdésekben egyaránt kívánatos, mellőzése komoly zavarokat okozhat az érdekképviselői-érdekérvényesítési munkában. Bár a könyvtáros civil szervezetek korrekt partnerei egymásnak, de a tér-idő probléma sokszor gátja a hatékony egyeztetésnek.

A könyvtáros szakmai szervezetek közötti együttműködés erősítése, illetve a hatékony információcsere érdekében, a 2008. évi NCA pályázati támogatás folytatásaként, az abban foglalt tartalom gyakorlati megvalósításával olyan elektronikus felületet alakított ki az MKE a szervezetek menedzsmenete számára, amely eszközként tudásmegosztásra használható. Az **e-lib rendszer** célja a szervezetek közötti kommunikáció megoldása, információk elhelyezése-letöltése, szervezeti álláspontok közreadása. Lényegében ellát egy virtuális kerek-asztal funkciót, de sokféle szolgáltatásával több is annál. A felület szolgáltatásai: online csetelés, levelezés, naptár, eseménytár, fórum funkció, hírlevél funkció, dokumentumtár, szakértői csoportok listái, információk a szervezetről. Lehet jogértelmezési fórum és érdekvédelmi

jelzőrendszer. Látható, hogy ezek a szolgáltatások külön-külön már használt lehetőségek. Közös megjelenésük praktikuma éppen ezek egymásmellé helyezése abból a célból, hogy egy szervezeti gyors, rugalmas és aktívan működő kommunikációs gyakorlatnak legyen motorja. A rendszer domain neve e-lib, benne az 'e' együttesen utal az együttműködésre és az elektronikus jellegre.

Összefoglalóan elmondható, hogy kondícióit maximálisan kihasználva, kapcsolataival jól gazdálkodva, meghívásainak, felkéréseinek maradéktalanul eleget téve, építve az együttműködések hozadékaira szolgálta tagságát 2009-ben az MKE.